

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Folia Pedagogică”
Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Afaceri religioase.

I.

O mândrie este pentru acea tagmă despre care se susține, că de veacuri, a apărut și apără poporul ei încredințat; i-a dat hrană spirituală; l-a păstorit și așa i-a păstrat până azi credința, religia, limba și datinele lui.

E o încurajare pentru noi, când ne încredințăm despre un popor, care de veacuri a fost apăsător, rob și înghenunchiat, și astăzi îl vedem pe piciorul lui propriu, cu fruntea ridicată, afirmându-se de egal cu celelalte neamuri conlocuitoare; pare, că spune fiecărui: aici am fost pe pământul acesta de 18 secole. aici sunt și am drept la acest pământ, ca și ori care alt neam conlocuitor.

Cel mai mare progres, cel mai mare câștig pentru români este „prețul de sine” care prin o luptă și frământare în 47 ani și l-a câștigat.

E o mândrie, când ne încredințăm de această ținută, și la această primul merit îl au preoții poporului român.

Încercări mari a îndurat poporul românesc în trecut și la ispite și mai mari este expus el astăzi și pe viitor.

Omenii cei ce se țin înțelepți au progresat în istoria naturală înțărât încât fără genare, — țin și profesază: precum pescii cei mari înghit pe cei mici, așa și oamenii cei mai tari au să înghită pe cei mai slabi. Astfel la lumina zilei lucrăză Rusia cu popoarele neslave; astfel Germania cu Polonia și Elsației și astfel lucrăză și stăpânii noștri. Silitu-s-a Anglia să înghită pe Irlandezi, însă ei afirmându-se, având conștiința de sine, seculi în luptă fiind, îi vedem azi triumfând.

Și românii tot astfel chemați sunt a se apăra.

Mai întâiu păstorii lor să fie conșcii de datoria lor, de chemarea lor, să deosebească vocea de vorbesc.

Veneratele conșistorii la recuirea In. Ministeriu de culte, după ce au cerut informațiuni dela oficiile protopresbiterale — aușim, că au înaintat

consemnările preoților demni de a fi ajutoarați din visteria statului nostru. Este de creșut, că în bugetul ce se desbete acum în dieta Ungariei va fi un post și pentru acest scop. Din preste 2200 preoți româneschi gr.-or și gr.-cath. de sigur, că trei părți vor fi cu câte „ceva” ajutoarați de guvern. Cei mai mulți preoți, cari vor fi aușit de această veste bună, negreșit, s'au bucurat, ținând: „ne-a luat guvernul unele venite prin introducerea cununii civile și a matriculelor de stat, cu drept cuvânt dator este să ni le rebo-nifice”. Cunoscut este proverbul că tot binele își are și partea sa rea. Să țină în povesti, că odată s'ar fi înțeleș și s'au înfrățit lupii cu câinii turmei, rezultatul a fost, că s'au deprins și câinii să trântescă la oi. Asemene se țin, că altă dată mistreții au venit într'un ciopor de porci și stăpânii lor s'au bucurat foarte, însă când i-au trimis era la ghinde, s'au sălbăticit toți și stăpânii a rămas fără animalele sale.

Necesități suntem, dacă nău preoților ne zace la inimă poporul încredințat, să cunoșcem: situațiunea politică în care ne aflăm; situațiunea bi-sericească română ortodoxă, starea poporului român de creșe seculi decada în moralitate și în cele materiale și ce rele îl amenință?

Mai încolo să fim conșcii de chemarea preoților noștri de sunt toți tari în religia lor, de sunt hotărâți a apăra pe credincioșii lor, cum și cu ce mijloce?

Situațiunea politică o arată jurnalistica politică în toate zilele de cea mai grea de suportat.

Învinuirea ce o a făcut opoziția guvernelor ce s'au perondat până acum în Ungaria că nu erau energice, că nu făceau pe naționalități să simtă, că domnesce magiarul, o a pus în pracă guvernul de ieri și de azi potențat în această chemare încât și Magiarii țin: trăim sub absolutism constituțional.

Am pomenit acestea pentru-ca să comunicăm părerea: Situațiunea rea nu și-a ajuns culmea. Cei cari au urmărit de 30 de ani încôce scopurile și pașii

făcuți de guvernele care s'au perondat, se vor fi convinși de sigur, că ele au urmat numai programul de magiarsare. Au fost concilianți „De ak”-iștii, pentru-că nu puteau purcede rigoros. Dacă ei ar veni azi la guvern, tot așa ar fi siliți să lucreze cum lucrăză guvernul de azi, fiindcă mândrind capătă omul apetit. Înghițit-au multe fărâmituri din ciurucul naționalităților; eu cred ce a publicat statistica lor la anul 1891, că din 5 au ajuns la 7 milioane suflete magiare. Nu pôte un guvern magiar stagna trebuie să lucreze înainte, fiindcă programul este: să magiariseze. Guvernele cari vor veni vor fi și mai șoviniste, fiind că șovinistii le vor sili. Numai când se va schimba sistemul de guvernare, se pôte schimba și situațiunea. Eță faptele împlinite ce ne arată: La început guvernul a lăsat școlile popoare confesionale cum le-a aflat. Ce e drept multe erau necorespunzătoare. Sub guvernul Tisza însă au început a le admonia și a le închide. La început învățătorii cu diplome dela pedagogia confesională erau recunoscuți, în anii trecuți au cerut examinarea lor de nou și pe mulți i-au respins. Inspectorii regesci erau mai înainte mulțumiți cu învățătorii dacă predau ei bine limba magiară, acum li se cere să o știe perfect vorbi. Mai nainte au lăsat confesiunile să angajeze învățătorii cum se putău tocni cu ei, acum prin lege a putat salariul 300 fl., cuartir și grădina școlară ca la stat; era dela 1898 să li se dea și cuincuenale. O dispoziție bună, însă confesiunile nu au puteri materiale să stea în concurență cu statul și vom fi învinși.

Naționalitățile neavând mijloce, una câte una vor perde din școlile confesionale ce le posed, până-ce încet vor ajunge, toate școlile să fie ale statului și limba românească să nu se mai propuie, nici religia lor, fiindcă așa cer șovinistii. Despre grădina Fröbeliană de stat se țin, că deși este lege sancționată, nu o pune în lucrare, din motiv că statul n'are bani. Tot în modul țin și pe acestea au început inspectorii riguros a le pune în lucrare,

find-că nu pôte sta la mijocul lucrării. Și noi Români așteptăm, că trebuie să înceteze șovinismul. Nu pôte să înceteze, deci apărare ne trebuie. Ce apărare? Acea ce fac sașii. Sașii prepară instructori sasce pe lângă școlile lor capitale de fete, noi nu ne îngrijim, ci așteptăm ca amenințările să înceteze de sine. Tot spre scopul anunțat s'au introdus căsătoria civilă a desgrădi pe creștini de biserica lor și matriculele de stat spre a maghiarisa numele. Mijlocele de maghiarizare încă nu s'au pus toate în praxă. Va urma și trebuie să urmeze legea pentru pedagogii și legea pentru teologii confesionale și Dumnezeu mai știe ce fel de lege. Ori ne împăcăm ca Sașii, ori stăm pasivi. Lucrarea statului magiar trebuie să urmeze după programa sa. Acum vine tot pentru acest scop și ajutorarea preoților din bugetul statului, pentru-ca să le puie o botniță la gură. Cine va trăi peste dece ani va vedea ce progrese s'au mai făcut. Drept aceste putem prevedea, că cei-ce vor primi ajutoriu dela stat, politică nu mai pot face, nici în contra maghiarizării nu vor pută fi, ci vor trebui să dea ajutor. Cetitorul repetă încă odată a ceti articoli, gravaminele noastre din Nr. 13 a. c. din această fôie și se va convinge despre toate cele ce am țin: „Situațiunea e de tot grea”.

Revista externă.

Am accentuat în numărul trecut, că în Creta, după turburările de până acum, domnesce o linisce, care sémână foarte mult cu liniscea dinaintea unei nău furturi.

Și nu ne-am înșelat.

Primele fulgere și tunete s'au ivit și izbucnirea furtunii se așteptă în tot momentul, decumva un vânt binefăcătoriu nu se va arăta, și încă cât mai îngrabă, ca să o înprăsească și să nimicească total puținrele recolte de nău la care au ajuns după atâtea ostenele și jertfe materiale puterile europene până acum în cestiunea orientală.

FOIȚA.

Nicolau Ioan Grigorescu

de

William Ritter

(Urmare și fine.)

Cel mai frumos tablou de război al lui Grigorescu e „Atacul dela Smardan”, proprietatea primăriei din București. . . . Acesta e războiul vădit cu ochii cătanei, ăr nu cu a victoriosului conducător. Și efectul e cu atât mai mare, cu cât tabloul e rezultatul unei patime, cum nu s'a mai vădit la pictorii de atari tablouri. Nici lui Meissonnier, nici lui de Neuville, nici lui Detaille nu li au trecut prin gând că lupta, dacă e arătată printr'o executare atât de răpitoare și grozavă, pôte ajunge printr'o singură episodă arătată, o astfel de sintesă. Nici Meuzel, nici von Werner n'au avut vre-odată gândul, să se lăpăde de războiul lor de dimplomați și de funcționari înalți de stat, pentru-ca să pricépă strigătul fiarei sălbătice din soldatul luptător. Aci se vede într'adevăr furia zugrăvită;

pictura e opul unuia, care în fiecare clipă pôte să-și plătescă scump viața. Și neobiceiuitul zace în aceea, că acest tablou uriaș, pe care persoanele sunt zugrăvite în mărime naturală, pare a fi pictat cu iutela fulgerului pe câmpul de luptă. Provoacă insistență pe toți aceia, cari vor avé din întempleră ceva de lucru în capitala României, să nu o părăsescă până nu vor fi admirat în sala primăriei atotputernicia farmecului acestui fascinant și înfrorător tablou.

Acăsta nu-i ajuns. Minunile din „Tera-Românească” voia să le arete lumii, ideile țărănești, regnul animal, tipuri singuratic, peisaje, așa, că despre activitatea lui putem spune, că a ținut locul unei întregi școle de pictură. Ne amintesc de acei Români din 1848, despre cari țină Rosetti: „Nu știu dacă enciclopedia, acei nași ai revoluțiunii franceze, erau mai universali. Când se reîntorseră în țera lor, erau siliți să facă toate. Toate le făceau cu o încredere în sine și cu o energie fără sémén. Credința, pe care acei bărbați o avéu în puterile și în misiunea lor, scapa totul”. Astfel are în artă Grigorescu o îndoită încredere în sine însuși și în frumseța patriei sale atât de reu cunoscută în străinătate. Azi de remunerat

prin faptul, că numele său înșamnă România, întrôga România.

Ca portretist a sêvșit Grigorescu multe opuri de mare valoare. Își aduse aminte de jidani din Galiția, cari i-au atras atențiunea în călătoria sa, și în Moldova își execută planul de a-i picta. Astfel se născu chipul dat aici *), care în Paris a avut un efect colosal și care a fost expus timp îndelungat și în München. La vederea acestui chip își vine a crede, că în degetele lui Grigorescu a trecut ceva din Velasquez. De altcum nu e prima-ôră, că se pôte constata acăsta. Dacă trecem dela chipul jidanului moldoven la portretul călăreșului rege Carol, suntem surprinși de înscenarea, în care ni-se arată cum Grigorescu a putut fi în acelaș timp un portretist al naturii și un pictor în stil mare.

Un portret a reginei României, privit

*) Articolul lui Ritter e decorat cu portretul și 10 copii după tablourile lui Grigorescu. Aceste sunt: 1. „Schită pentru o bancnotă românească”; 2-3. „Ducea copii ale tabloului: „Lupta dela Smardan”; 4. „Transportul alimentelor”; 5. „Jidan moldoven”; 6. „Doi jidani din Moldova”; 7. „Stadiu unei țărani”; 8. „Regele Carol I. al României”; 9. „Sentinelă”; 10. „Defilarea prinoșierilor din Plevna”.

Nota trad.

dinderăpt în profil, e conceput cu multă măiestrie. Și mai decorativ e un chip apartinător băncii naționale, unde e pictată o fată purtând pe umere „doniza”. E simbolul belșugului și al înfloririi în sens curat românesc, privindu-se acolo o fată, care se întorče cu donița plină dela isvor, ca o solie a norocului. Dacă „Schită pentru o bancnotă românească” i-a fost înapoiată lui Grigorescu, n'avem decât să o punem alături cu bancnota, care e azi în circulație, pentru ca să ne convingem, că atât în statele vechi culturale, cât și în cele nău, învinge totdeauna parvenitismul asupra inspirației și a spiritului artistic.

O vorbă alui Grigorescu însuși ne arată pe scurt, cum privește el scenele țărăneschi. Nici odată nu vorbesc fără însușire despre farmecul biblic al României din trecut, despre acel farmec, care azi nu se mai află curat, decât în cele mai ascunse unghiuri ale Carpaților. El e un adevărat poet al turmelor de vaci și de oi, a vieții care se desfășură lângă crepul fântâni și lângă drumul de țără. Are o deosebită predilecție pentru căruțele româneschi și poziția antică a vizititorilor, cari știu să-și păstreze cu o eleganță de statuă poziția lor frumoasă și grea, secul trântiți pe o mână de paie, în arșița soarelui sudic

După cum anunță o telegramă a Agenției Havas dela 21 l. c., în jurul Canei la Haleppa s'a audiat foc de arme și s'a putut vedea arborat un drapel grecesc. După amădi pușcături s'au sporit, și pela 4 ore comandantii corăbiilor străine au decis bombardarea resculaților. După-ce pușcături resculaților nici pela 5 ore nu au încetat, au început toate corăbiile marilor puteri, cu excepțiunea Franței și a Italiei, bombardarea asupra lor. O corabie engleză a început focul și celelalte l'au continuat. Corabia grecescă Hydra a luat măsuri de retragere în cas de lipsă. Asupra taberei grecesci s'au făcut 70 de pușcături și se susține, că au fost omorâți mai mulți creștini. După încetarea pușcăturilor, s'a putut vedea arborat er stégul grecesc asupra taberei grecesci. Cincișeci de mahomedani indigeni au părăsit Canea spre a merge pentru întărirea colegionarilor lor rescutați din insulă Anglesii au oprit corabia grecescă Laurian și o au desarmat.

Tot Agenției Havas i-se telegrafază, că o corabie engleză a stat în ajutorul altei corăbii turcesci spre a transporta turci la Canea pentru atacarea acestui oraș.

La Vucolici s'a întâmplat un atac din partea grecilor asupra mahomedanilor, în care au cădut din partea grecilor un oficer și 12 soldați. 20 creșteni au fost vulnerați. Fortăreța a fost aruncată în aer cu dinamită. Atacul s'a sfârșit cu retragerea mahomedanilor, cari au pierdut, se dice, peste 100 de morți și mai mulți vulnerați.

Grecii au bătut pe mahomedani și la Krupulis și la Aja.

În urma acestor succese, în Athena însușirea e mare. Dar e mare și indignarea față de atacul marilor puteri asupra grecilor din Creta. Regele a vorbit poporului precum și ministrul-președinte Delyanis.

În urma acestor evenimente, stările de pe insula Creta s'au încurcat de tot și numai prin o pășire mai energică din partea puterilor se vor pute descurca. Grecia merge înainte, până când diplomația se mărginește și până acum mai mult la schimbări de note în contra Greciei, decât să ia o atitudine mai hotărâtă, fie ori în contra Turciei, ori în contra Greciei. Acesta s'a putut vedea și din aceea, că după bombardarea resculaților din partea corăbiilor marilor puteri, acestea n'au făcut mai departe pași pentru o oprire serioasă a revoluțiunii, ci rămân mai mult într'un fel de pasivitate, decât să pornescă vre-o acțiune mai energică contra uneia sau alteia dintre partidele beligrante.

În zilele acestea ambasadorul Rusiei dela Athena a avut o întrevorbire cu regele George al Greciei, în care întrevorbire regele George se se fi ex-

primat, că bine știe el, că prin stăruințele sale pentru anexarea Cretei la Grecia, se pune în conflict cu marile puteri, dar poporul seu e cu densus și acesta e lucrul principal.

Se vorbește, că marile puteri s'ar fi înțeles, ca să concerdă Italiei pacificarea și guvernarea Cretei până când vor face din ea un principat autonom.

În urma acestor stări de lucruri, iritațiunea în Constantinopol e mare. Mahomedanii cer atacul în contra Greciei. Sultanul însă nu s'a hotărât, căci finanțele nu-i permit, ci se încrede în acțiunea marilor puteri, cari de frică se nu se încaere între sine, nu-l vor lăsa să cadă nici el nici imperiul turcesc.

Chiar și eroul dela Plevna, Osman pașa, se dice că ar fi dispus, că n'ar fi prudent a începe un resbel contra Greciei, deore ce fiind acesta un stat creștin, puterile europene tot nu o ar lăsa să fie bătută de Turcia.

Deodată cu ciocnirile din Creta, se aduc sciri și despre o ciocnire, ce s'a întâmplat în Macedonia, la Naslica, între o trupă de greci constatătoare din 180 oameni, și o altă trupă de turci mult mai mică. Ciocnirea s'a sfârșit fără vre-un rezultat, deore-ce, turcii s'au retras de timpuriu.

Din Viena i-se telegrafază lui N. A. Z., că pășirea la mijloc a puterilor cu puterea armată aici a făcut bună impresiune și o deșteptat speranțe, că afacerea cretană se va rezolva favorabil. Conte Goluchowsky a declarat, că sperăză buna înțelegere între toate puterile și că Turcia va putea fi înduplicată, ca să se retragă trupele cretene, prin ceea-ce și rămânerea trupelor grecesci ar deveni superfluă. Părta va da apoi Cretei autonomie, va denumi guvernator creștin și va permite guvernament autonom în ce privește instrucțiunea și legislațiunea. (N. Fr. P.)

Tot „N. Fr. P.” aduce scirea, că contele Murawiew a telegrafat lui Nelidov, ca între toate împregiurările să împedecă erumperea unui război între Grecia și Turcia.

Precum se vede afacerile din Creta încă și ați represintă nodul gordian, și prima tăietură de sabie s'a făcut asupra lui, și decum va nu se va afla nici acum firul deslegării, se vor mai face și alte tăieturi, căci tot în această stare nu mai poate rămânea.

Din parlamentul magiar.

Sedința dela 19 Februarie 1897 n.

La ordinea zilei continuarea desbaterei asupra bugetului ministrului de agricultură.

Primul orator, guvernamentalul Nyegre László, vorbește despre starea pădurilor și ia în apărare pe ruteni.

câte-ori schimbă țărîmul, totdeauna se reînnoesc și despre el se poate dice, că are atâtea feluri, câte obiecte de pictat. De aceea nu sunt vorbe goale cu cari susțin, că el reprezintă pentru România o școală întrîgă și acesta în 2 înțelesuri ale cuvîntului. Mai întîiu, pentru-că prin varietatea subiectelor și modul lui de a se reînnoi a lucrat ca mulți artiști de diferite specialități la un loc, și al doilea pentru-că pilda sa și instruirea pictorilor tineri fac tot atîta, cât instrucțiunea unei Academii de belearte, care în România lipsesce (? Not. trad.). Admirabila originalitate a lui Grigorescu constă în aceea, că are să-și mulțumescă numai șie-și cultura cea neobișnuit de desvîrșită și arta sa întrîgă. Sîrșesc această schiță amintind cele 3 caracteristice ale operei lui, arătate la început: Poezie, sinceritate și iuțelă și a-și mai adauga-o pe a spiritului seu: Universalitatea. Dar' e de remarcat: Despre aceste 4 mari însușiri unite în el, trebuie să cugetăm numai una, că ele stau în serviciul singurei sale iubiri, adică a iubirii față de România; numai atunci își poate cineva face icona acestei neobișnuite artistice și nobile individualități, care poartă numele de Nicolau Ioan Grigorescu.

Seminaristul.

Al doilea orator a fost contele Károlyi Sándor, care ține o vorbire mai lungă fiind urmărit cu atențiune de toți. I-a spus guvernului în față multe adevăruri dureroase, dar scii vorba ceea, toate au fost mazere'n pîrete.

În introducerea vorbirii sale contele Károlyi arată la contradicțiile dintre oratorii guvernamentali și totuși partidul aplaudăză la fie-care. Este această solidaritate? Întrîbă cu ironie adînc mușcătoare pe guvernamentali. Tot așa i-a arătat guvernului că acum liberalismul se află în luptă cu socialismul de stat.

Trecînd la cauzele socialismului, arată, că acesta s'a ivit din împregiurările schimbate, din apăsarea poporului prin marii proprietari.

Dela colonisări puțin așteptă; cu toate acestea o bancă pentru înaintarea colonisărilor nu e superfluă.

Protestăză însă contra ori cărei restricțiuni a presei, chiar și a celei socialiste, și apoi încheie recomandînd umanismul și făcînd atenți pe bărbatii de stat și pe toți a se feri de socialismul de stat, ca și de tot felul de socialism.

După Károlyi a vorbit Egyedy Ártur, Molnár Lános, Tisza, — tatăl și fiul, fie-care din al lor punct de vedere, dar fără nici un folos pentru țără.

A fost interesantă discuțiunea ce s'a încins între abatele Molnár și bătrînul Tisza, carele s'a simțit atins din partea lui Molnár cînd acesta i-a atribuit lui frasa, „fie a ori cui pămîntul, numai darea să o plătescă”. Tisza negă și la urmă nici Molnár nu dice, că o ar fi audiat acesta direct dela Tisza, dar atîta stă, că a eșit din tabera liberalilor.

Din parochii.

În 30 Ianuarie a. c. v., s'a făcut colaudarea edificiului școlar dela școla noastră din Blăjel, pp. Tîrnavei, în fața protopresbiterului nostru N. Todoran și în fața comitetului parochial. Școla s'a făcut după planul aprobat de Ven. Consistoriu Archidieceșan și e una dintre cele mai frumoase din ținutul acela, fiind așezată și la loc frumos și potrivit, în mijlocul satului. Era să se facă cu greco-catolicii dela olaltă; dar precum ne scrie zelesul econom Vasile Reu, acestia cu toate învoelile dintre Consistoriile din Blăși și Sibiiu, s'au retras, cu cugetul, că ai noștri nu vor putea edifica fără de ei școla; cu ce scop? ei vor fi sciind. În tot cazul tristă aparițiune această și, durere, nu e sporadică. Se vede și aci ura confesională, ce o au față de noi și și-o manifestă chiar și pe contul intereselor noastre naționale culturale. Destul de trist. Acum vîdînd conaționalii noștri gr. cat. din Blăjel, că școla e gata, se imbie și ei cu repartitiunea la ea, dar ar face foarte bine ai noștri dacă nu i-ar primi, ci să-și primescă numai ca pe ori care străin, care nu are nici un drept juridic asupra școlei. Să le primescă copii la școală pelângă anumite taxe speciale concrete, dar să nu-i împărtășescă la nici un drept de dispunere asupra școlei. Drepturi să aibă numai aceia, cari au asudat la zidirea ei. La zidirea acestei școle are mare merit părintele Zachei Sas, împreună cu comitetul parochial precum și pîr. pp. tractual. Recunoștință merită și mîestrii Iohann Weinrich, zidariu și Martin Greger, măsariu, ambii din Biertan.

*

O corespondență mai lungă din Hașfalău ne arată, că acolo sinodul parochial ordinar s'a ținut în 19 Ianuarie.

La reconstituirea organelor parochiale ca epitrop I. s'a ales membrul sinodal Iochim Todoran.

Deorece acest parochian nu e persónă iubită parochului local, acesta a declarat alegerea de nulă, și pe ziua de 26 Ianuarie a convocat nou sinod parochial, și din nou a pus la ordinea zilei alegerea de epitrop. Și la alegerea aceasta a reușit tot persóna amintită.

Contra alegerei s'a dat acuma protest.

Luăm notiță de această irregularitate și corespondența o dăm locurilor competente.

Observăm, că a cassa din propria putere o alegere făcută în ordine, nu stă în cercul de competență al parochului.

Arătate asemenea casuri, rubrica acesta va contribui la stîrpirea multor abuzuri.

*

Din comuna Rădulesci, protopresbiteratul Dobrei, ni se scrie că sinodul parochial ordinar din anul acesta s'a ținut în o zi de lucru, anume Joi, în 23 Ianuarie, sub conducerea administratorului protopresbiteral, care la stînga sa a avut pe un sergent de gendarmi, precînd alți gendarmi cutrierau comuna și terorisau omenii.

Credem, că ordinea bună în biserică cere, ca afacerea aceasta cu recurarea gendarmeriei să se lumineze, de aceea corespondența ce ni s'a trimis în afacerea aceasta o am dat locurilor competente. Redacțiunea.

La nemulțămirea unor învățători.

(Urmare și fine.)

Mai înainte preparanții se susțineau la institut din sudorea părinților lor: astăzi pe vre o 90 de înși îi susține diecesa gratuit, er pe alți 60 de înși îi susține cu prețul bagatel de câte 6 floreni pe lună.

Cătră acestea s'au asigurat pensii și învățătorilor și familiilor lor, la care concurg și comunele bisericesci. Mai mult nici străinii nu le dau.

De vom cerceta poziția învățătorilor, îi vom afla în tot locul, adică în comitetele parochiale, în sinodele parochiale și protopopesici și în consistoriul diecesan, er' pe profesorii dela institutul pegagogic în sinodele eparchiale și în congrese, pre cînd cei, cari au trecut la școlele de stat seu comunale, sunt acolo nebagăți în semă, urma altora.

Deci, dacă acei puțini învățători vor fi atît de mărginiți la minte în cît se nu vedă acestea și uitînd, că aprîpe pe toți i-a crescut mama biserică, tot ar mai gravita la străini: n'am de cît să le poftesc „drum bun”, căci asta o consider de norocire pentru biserică, fiind că se alege neghina din grâu, mai ales, că învățătorii de tagma aceasta nu-și prea caută de chiemarea lor, nu se rașimă pe puterile lor, ci rîvnesc la traiul din grație.

Tot de-odată observ acestor învățători, că școla confesională nu va merge după ei, căci poporul nostru — ori cît de apăsător — a dat cele mai eclatante dovești, că nu-și vinde biserică și școla.

Cînd am dis, că acei învățători nu-și prea caută de chiemarea lor, am făcut'o ca membru al sinodului eparchial convingîndu-mă din acte, că mulți dintre ei au dat cu școlarii lor cele mai slabe examene.

Chiar de aceea, după ce am arătat cîtă jertfă aduce biserică pentru învățători, a și dori să-mi arete cineva, ce equivalent dau dînșii poporului?

Nu e de ajuns să te laudî, că ești luminătorul poporului, ci să areți tot de-odată și rezultatele acestei chiemări. Întrîbă-te de cînd ești în această comună, câți oameni luminați ai dat comunei? câți au mai mare calificațiune, de cît cum o avea generațiunea premersă dela antecesorul tîu? câți oameni își cultivăză grădinele de lîngă casele lor și câți trîesc din rodul acelora, câți cultivăză moșioarele lor mai național de cît mai înainte? câți cîntăreți are strana bisericii de după zelul tîu și cunoscințele tale în cîntări? cu cît sunt cărturarii din sate mai îndemnatoci în cetit, în scriere, în socotă etc. de cît cum erau la dascălii cei bătrîni? Redicatu-s'au moralul, ce l'ai pus tu de basă în inima băiatului mai pe sus decît cum le succedea această dascălilor noștri celor bătrîni? Peste tot aruncă o privire peste comuna întrîgă și întrîbă-te, stau omenii acestia astăzi mai bine seu mai rău de cît antecesorii lor, și dacă stau mai bine atunci întrîbă-te pe tine: cîtă și care parte de merit este a ta în progresul sateanului; eră dacă vei afla, că merge mai rău seu rău de tot: atunci nu prea resfira laudele, că se resfrîng urit de tot, fie chiemarea în sine cît de nobilă.

Cînd domnii învățători — și dl Iul. Vuia în locul suscitată și învățătorul în Apelul menționat — se provocă la Bismarck, se nu uite pe Menelik. Bismarck diplomatul frîmîntat, cu un adevăr principal a acoperit alt adevăr real, cînd a dis el, că pe francezii i-au bătut dascălii germani, cari au luminat miliția combatentă, a voit să retacă, că Germanii sîi erau mai mulți la număr și alte; dar Menelik a bătut pe Italiani fără omenii lui Bismarck, cu un popor fără nici o școală, de și Italianul se preumblă prin Roma cu arta de braț din mica sa copilărie.

De aceea nu e bine să exploatezi totul în favoarea unei cauze, cu atât mai puțin să dai a se înțelege, că dacă nu vei fi tu pere lumea.

Aș dori să-mi spună domnii, cari ne amenință biserica și școala, că până mai eri alaltăieri, când n'avem școle, cine a susținut nația noastră aproape 2000 de ani? Fie egoismul ori-cât de puternic, nime nu va putea nega, că factorul conducător al sănătosului popor român a fost: preoțimea; și într'un cas de nevoie, când s'ar periclita școala, tot numai preoții vor fi chemați a susține nația, preoții, cari în timpul mai nou au perdut mare parte din venitele, ce-i susțineau, și tot n'au făcut atâta stară n' n' tără.

Dacă ar fi toți învățătorii cum 'și închipue dl Iuliu Vuia în „Revista“ citată, ar fi susținut măcar o foie pedagogică românească din câte au apărut până acum? Cum de cea din Arad, apărută în acest an sub numele „Revista școlară“ a apus după eșirea Nrului 2 din lipsă de abonați?

Domnii învățători! Nici biserica și poporul ce o formază, nici organele conducătoare ale ei, nu desprețuiesc nici pozițiunea nici activitatea Domniilor Văstre. Și una și altă le stimulează și se silește a le înălța. Nu poate însă înălța pe acela, carele el singur se deosebește; nu poate ajuta aceluia, care nu arată, că i se face nedreptate. Învățătorii se caute înainte de toate, ca ei însuși să se țină la înălțimea misiunii de luminători, păstrându-și, ca factor inteligent în cadrul constituției noastre bisericești, demnitatea recerută de misiunea lor.

În acest cas nimenea nu le poate răpi nici locul fruntaș social, nici nu le poate nega răsplata ostenelei lor. *Amicul școlii.*

Asociarea și ideea națională.

Stăpânitorii noștri sufer de mania de a vedea în toate întreprinderile nemagiare năsuințe îndreptate contra integrității statului magiar. Intențiile unor bărbați vrednici și neobosiți ai noștri, de a lăți comerțul în păturile cele mai largi ale poporului român, au umplut de frică și cutremur pe magiari. Cuprinși de o supremă desperare, stăpânitorii noștri sberă și se tânguesc, că ați-măne totul va fi românesc, și magiarul va peri.

„Hazánk“ dela 20 Februarie se tângue sub titlul de sus în chipul următor:

Nu de dor de întindere, nici spre a-și mai lungi puterea, ci pentru apărarea sa proprie are poporul magiar al Ungariei lipsă de asociare. Rezultatul asocierii naționale a fost, că strămoșii noștri au dobândit țera aceasta, predecesorii noștri au susținut-o o mie de ani, și noi trebuie să ne asociăm, ca pământul acesta să pōtă rămăne și mai departe al nostru. Cel ce e dușmanul ideii de asociare, acela e dușmanul ideii naționale, a dezvoltării puterii naționale și a ideii, că și pământul, precum și omul, ce se nutrește din el, să fie magiar.

Și pe când la noi la magiari trebuie să se lupte cu mi și mi de obstacole acel grup al patrioților, care a scris pe stindardul său ideea asocierii, pe când de o parte indiferentismul pēcăto al guvernului, resensul sistemului de ați se pune în calea dezvoltării în proporții puternice a acestui scop, ce cu drept cuvânt se pōte numi național; pe atunci vedem, că acele naționalități ale Ungariei, cari se închid consecuent dinaintea cultului magiare, se separă de societatea magiară și nu odată declară pe față, că gravitează spre interese opuse statismului magiar: se nisuesc să exploateze puterea ascunsă în asociare, spre întărirea scopurilor lor naționaliste. Și între aceste naționalități la primul loc stau Românii.

Aceia dintre conducătorii naționalității române, cari mai ales se lēgână în visul marelui Dacoromânii, deja de mai mult timp au ajuns la conștiința, că în butul agitațiilor lor neîntrerupte și opuse patriotismului magiar, politica națională română nu va avea pond în țera acesta până atunci, până când nu vor crea o clasă română mijlocie, materialicesce puternică, avută, care stăud la spatele năsuințelor lor, să servescă de temelie solidă pentru agitație. De aceea se îndreptă acum năsuința conducătorilor români într'acolo, ca să servescă cu mijloce pentru întărirea materială a neamului lor.

Acestei năsuințe i-se pōte atribui, că în regiunile locuite de români așa dīcend din

și în dī cade câte o bucată de pământ de sub talpa proprietarului magiar. Au înființat case de păstrare, cari dau împrumuturi românului, pentru câștigarea unei moșii, și pe care pământ și-a pus piciorul românul, acela rămăne al românului, pentru că individul pōte să piară, dar nu ideea, ca pământul acela să rămăne până în sfârșit în posesie românească. Și cine ar ceteza să nega, că prin fie-care bucată de pământ câștigată în chipul acesta, cu o cale crește și se lățește și ideea națională română.

Succesul, care l'au obșinut prin activitatea caselor de păstrare, ați i a îndemnat pe conducătorii poporului român, să apuce lupta și pe alt teren, și încă în rēndul prim în contra magiarilor. Nu numai pământul, ci și industria și comerțul voesc sē-l romaniseze total, pentru că nu pot vedē, ca banul valachului să curgă în busunarul industriașului său neguțătorului magiar. Din pricina acesta încep munca de jos. Mai întâiu neguțatoriile mai mici ale singuraticelor comune voesc să le pună în mâni românești. În privința acesta au pornit acțiunea. La Blăș, în cuiubul principal al valachismului, au întemeiat societăți de consum, și ați nu există acolo neguțatoriu neromân, care să vadă banul vr'unui valach. În casa societății române de consum a căput acela până la cel din urmă filer.

Rezultatul acestei încercări a încuragiat la continuarea acțiunii pe agitații români așa, că casa de păstrare română din Sibiu cu numele „Albina“, cu un capital de o sută mii floreni a întemeiat momentan societatea comercială *Concordia*, a cărei prăvălie numai dīlele trecute a fost inaugurată cu ceremonial bisericesc, între detunături și cântări naționale valache. A fost de față întreaga inteligență, a cărei membri se însuflețeau la un loc cu țeranii valachi, în vârtejul bucuriei asupra noiei ocupări de teren din partea naționalității române.

Prăvălia acesta o să provadă de aci înainte pe cont lung și estin, cu marfă bună, societățile de consum ale comunelor românești și în chipul acesta vor crea clasa comercială română, așa că numai unul său doi ani trebuie, și în ținuturile Transilvaniei locuite de valachi, nu va fi comerț magiar, industrie magiară, dar va fi valach totul, totul începēnd dela biserica, școlă, dela preot, dela notariu până la comerciant, până la industriaș.

Și noi, cari le privim toate aceste cu mâinile încrucișate, între astfel de împrejurări pretindem dela țeranul valach, să credă, că el e cetățenul Ungariei și nu al celui stat închipuit, care 'l ispitesce în trezvie, în somn, și a cărui nume e: Dacoromânia!

Acastă cea mai nouă acțiune a conducătorilor români ar pōte să fie destul exemplu de admoniare, că indiferentismul, care până acum a ținut încătușată ideea de asociare magiară, să se frângă în societate și la vederea pericolului crescēnd să se curme resensul în guvern și cu năsuință sinceră, onestă, umăr la umăr, să desfășurăm unicul factor, care singur pōte să contrabalanseze năsuințele naționaliste cu întunecate intenții.

Pentru-că la din contră ați măne în ținuturile locuite de naționalități nu va fi în mână magiară pământ magiar, și e știut, că a cui e pământul, a celui e țera. A cui e țera, a celui e patria.

Noutăți.

Hymen. Ioan Bercan și Maria Banuț anunță cununia lor, care se va săvârși Duminecă în 16/28 Februarie 1897, la 2 ore p. m., în biserica gr.-or. din Cohalm.

Examen semestral. În 2 Februarie a. c. la 1 oră d. a. s'a început examenul semestral în școala din Măgărei. Comitetul parochial m'a rugat să prezidez eu și fiind mai bătrân — am primit. După rugăciunea: „Bine ești cuvântat“ a luat cuvântul un copil arătând însemnătatea dīlei. Examinarea a decurs 3 și jum. ore. Toate obiectele prescriese s'au pertractat într'un mod de tot bun După finirea examenului o copilă arată însemnătatea învățăturei, ca încheiere. O mulțime de 6-meni prezenți și-au exprimat bucuria.

Nicolau Roman,
preot.

Economic. Primim următorul anunț: Din partea Comisiunei agronomice a comitatului Sibiiului se pune la dispozițiunea comunelor, reuniunilor ori privaților spre folosire gratuită un cuptor mai mare și altul mai mic pentru uscarea prunelor, pe un timp anumit.

Spesele transportului și responsabilitatea pentru păstrarea precum și pentru trimiteria fără spese și în starea de mai nainte bună, le pōrtă împrumutătorii.

Cererile pentru cedare sunt a se înainta Comisiunei până la 1 Maiu 1897 n. (oficiului vicecomitatens).

Sibiu, la 16 Februarie 1897.

Președintele comisiunei agronomice.

Reissenberger m. p.,
vicecomite.

Rectificare. La notița despre Sinodul parochial din Sighișoara, în care s'a susținut, că pentru Sinodul protopresbiterial al tractului Sighișoara, domnul Șandru, senator la magistratul de acolo, la insistența părintelui protopresbiter nu s'a ales, — domnul protopresbiter ne trimite o rectificare de cuprinsul, că alegerea făcută a fost voința întreg sinodului.

Precum am publicat prima informațiune, așa publicăm acum și rectificarea.

Cas de mōrte. În 5/17 l. c. a repausat în Domnul, parochul gr. or. Ioan Vestemian din Rîul Sadului, după scurte, dar grele suferințe (apoplexia), în etate de 51 ani și în al 9-lea an al preoției, lăsând după sine doi fii minorenii. Inmormântarea s'a făcut în 7/19 l. c. luând parte la ea întreg publicul din loc. Serviciul divin l'au îndeplinit parochul Ioan Popovici din Sadu și Șerban Cioran din Reșinari. Reposatul a fost un om activ și conștient. În veci amintirea lui!

Invitări. Reuniunea română de lectură din Reșița-motână arangiază în 6 Martie st. n. în localitățile d' lui Ioan Jian un Bal. Musica lui Druga. Intrarea: de persoană 60 cr., de familie 1 fl. 20 cr. Inceputul la 8 ore sēra. Venitul curat e destinat fondului Reuniunii. Suprasolviri se primesc cu mulțămītă și se vor cuita publice. NB. Biletele sunt de a-se arēta la Cassa.

*

— Invitare la Petrecerea împreună cu joc, care va avea loc Joi în 4 Martie 1897 st. n. în sala ospetării din Săleiu de jos. Inceputul la 7 ore sēra. Prețul de intrare de familie 1 fl. 50 cr., de persoană 80 cr. Petru Pașca. Gavriil Rancea. Venitul curat este destinat pentru procurarea de cărți necesare copiilor sēraci dela școala confesională din loc. NB. Ofertele marinimose se primesc cu mulțămītă și se vor cuita pe cale diaristică.

Aniversarea unui reformator. În 16 Februarie a. c., s'a împlinit 400 ani dela născerea marelui reformator religios Melancton Filip. Tōtă lumea protestantă a sērbătorit memoria genialului bărbat. În Bretten, orașul său natal, au ridicat un pompos muzeu pentru adunare și conservarea de monumente referitoare la reformațiune. La sērbare și protestanții din Ungaria au luat parte prin serviciu divin și adunarea mai multor monumente, pe cari le-au expedat la muzeul diu Bretten.

Proprietariu falsificator. La tribunalul din Nyiregyháza s'a constatat, că proprietarul Szűcs Mihály a folosit mai multe contracte cu subscrieri false pentru ridicarea de împrumuturi. Inainte de a se pronunța însă tribunalul asupra falsificatorului, vinovatul a aflat de bine a se pedepsi însuși și astfel și a ales mōrtea cea mai onorifică: prin streang.

Nebunia unui șachist renumit. Steinitz se credea cel mai renumit șachist de pe lume. În dīlele aceste a fost transportat în spitalul alienaților din Moscova. Causa acestei nebunii mulți o esplică astfel: Încă la începutul lunei lui Novembre s'a început un „revanchematch“ între Steinitz și Lasker, de asemenea celebru șachist. Dintre șeptesprezece jocuri, 10 a câștigat Lasker și numai 2

Steinitz, cinci au rămas nehotărâte. Invingerea acesta, care l'a despoiat pe el de renumele primului șachist de pe lume, l'a făcut să-și pērdă mințile. Tot de asemenea sōrte s'a bucurat și eminentul șachist Morphy, care în urma unei învingeri suferite, a înnebunit.

Pescărit cu lampă electrică. În Anglia au descoperit un nou metod de pescărit și anume cu lumină electrică. Bateria cu electricitate este așezată în barca de pescuit. Din barcă apoi conduc lumina electrică în apă la afundime de șapte și jumătate metri. Lumina e atât de intensivă încât luminează până la depărtare de 50 metri. În câteva minute o mulțime de pesci se adună în jurul barcei și mrejele pescarilor se încărcă de vênat. Bărbați specialiști dīc, că metodelul acesta e stricăcios; acesta nu e mai mult pescărit, ci curat furt de pesci.

Cataractul Niagara întrecut. Dart și Thomson, doi scrutători americani au descoperit între munții Venezuelei un cataract, ce cade dela o înălțime cu mult mai mare ca Niagara. Umblând prin munți, din depărtare le-a atras atențiunea un tunet teribil, care i-a condus la cataractul horibil, ce cade din înălțimea unei stânci de 1600 urme.

Correspondențe particulare

a „Telegrafului Român“.

Moeiciul-inferior, (Bran) 1 Februarie 1897.

Onorată redacțiune!

Frumoasă și laudabilă năsuință a unor bărbați tineri de ai noștri, cari și-au pus de scop publicarea de articoli valoroși și a da un mai mare avânt treburilor bisericești, m'a îndemnat și pe mine ca să rog onor. redacțiune a da loc în colōnele diariului unui mic articol, referitoriu la pozițiunea materială a preoților noștri în timpul present.

Preot! ce concept sublim! ce titlă frumoasă pentru cel ce o pōrtă! Ce funcționar înalt, — i-și cugetă în sine teologul când se ocupă cu partea etimologică a acestui cuvânt. Da, dīcem noi, așa este, toți căți suntem investiți cu acest dar frumos, deosebirea e numai, că preoții de mir de prin parochii în necasurile vieții, de cari sunt cuprinși, mai rar le vine prin minte entuziasmul acestui cuvânt.

Posiția materială a multor dintre preoții noștri, nu le dă răgaz a se desfăta de frumuseța rangului ce-l pōrtă. Venitele preoției fiind rari și neînsemnate, copleșesc pe preoți în cugete, că ore-ce se începă măne, ca să pōtă câștiga ceva, ca să și susțină familia, să și crească copilații, și dacă mai e cu puțință să facă și ei puțin luc — după-cum e lumea — să se pōtă presenta în haine mai curate în societate, să pōtă primi pe cineva în casă ș. a.

Au trecut vremurile cele bune, bunele obiceiuri s'au împutinat, ba încă s'au rărit cu totul; darurile frumoșe, ce erau obiceiuri bătrâni a le face preoților lor, — astăzi au rămas poveste; preoții sunt cu cămările gōle, — ăr poporul mai și fără cămări.

Timpuri grele au ajuns și totuși, cine, cine, să cugetă mai cu deadinsul la îmbunătățirea sorții materiale a preotului nostru? Mai rar afii câte ceva scris în direcțiunea acesta, dar ca să se facă ceva, nu prea se ved rōde.

Conurse de preot cu salarii dela 200 fl. — 350 floreni (și cine șcie și aceștia în ce constau) ca plată aproape a unui servitor bun, se găsesc și astăzi publicate prin diare, pentru cari ar trebui să ne ascundem, cunoscēnd noi cum alte națiuni își plătesc pe preoții lor.

E timpul suprem, ca între împrejurările presente, să se facă pentru îmbunătățirea sorții materiale a preotului. Cu câțiva cruceri numai și cu cupa de bucate ș. a. dela parochieni, astăzi nu mai merge.

Preotul cult, dela care fruntașii națiunii pretind să fie în fruntea poporului, membru în toate societățile bune cu scopuri naționale și umanitare, — astăzi trebuie salarizat în regulă, ca și ori și care alt funcționar mai de Dōmne-ajută în stat. Numai

aşa frunzaşii naţiunii mai pot pretinde dela preot, ca el să fie antemergător în toate.

Nu se pune la cale salarisarea preoţilor, vom vedea, cum an de an puterile tinere mai bune, în loc de a îmbrăţişa cariera preoţească, — cum de regulă au fost până aci — îmbrăţişează alte cariere mai rentabile — şi ne vom pomeni peste câteva decenii cu un stat preoţesc, dacă nu recrutat cu deservăşire din moralisti, cel puţin apoi din tineri cu pregătirea minimală şi mai rar vom găsi tineri cu pregătire deplină gimnasială.

Ca să nu facem pasul racului, ar trebui ca tema acesta de cu vreme să se studieze de bărbăţii, cari voiesc binele şi înaintarea bisericii şi să se pună să o rezolveze. Acum e timpul, să batem ferul până e cald.

Statul prin legile sale ne-a scurtat în drepturile noastre avute, şi noi, preoţimea, suntem în drept a pretinde despăgubire. S'o cerem acesta cu insistenţă, să nu lăsăm să treacă an după an, căci la urmă va crede, că suntem mulţămiţi cu starea, în care ne-a adus. Avem forurile noastre, le rugăm să urgiteze această afacere, pentru care s'au făcut paşi, — şi dacă e necesar, întrăgă preoţimea să subscrie şi un Memorand către înaltul guvern, căci dăru nu cerem milă, ci cerem despăgubire pentru drepturile noastre bune.

Şi statul va trebui să ne dea această despăgubire, după-ce va vedea, că într-una 'i batem la uşă, şi din această despăgubire apoi să se ajutoreze după putinţă preoţii la salariile lor de aci conform pregătirii lor teoretice din gimnasiu fără nici o părtinire.

A respinge şi acum ajutorul de stat sub cuvânt, că ni se pun unele şi altele condiţiuni, ar însemna, că ne place rădăcina hrânului.

Al doilea mijloc pentru a îmbunătăţi sôrtea materială a preoţilor nostri, 'mi-se pare că ar fi un ordin dela autoritatea noastră supremă bisericească, care să demânde domnilor protopresbiteri a eşi în fiecare parohie din protopresbiterat şi a cerca în tot modul a statorii preotului un salariu cât mai corespunzător.

Pentru învăţători s'a dat acest ordin, şi ore pentru-ce să nu se facă acesta şi pentru preoţi? E degradator astăzi pentru preot în o comună, ca el să primască 300 floreni creştăresce şi în alte mici daruri, 'er învăţătorul 300 floreni în rate lunare regulate fără nici un scădemânt. Cum să mai aibă un atare preot autoritate faţă de învăţătorul seu, care după salariu e domn şi nu avisat la mila poporului? Eată, de unde vine păcatul că între învăţător şi preot în multe locuri e discordie şi certă urită, şi unul şi altul molestă cu arătări forurile noastre atât bisericesci, cât şi politice.

Dar' la dărnicia basată pe credinţa strămoşască a poporului nostru, se nu contăm nimic?

Românul e milostiv, ajută bucuros pe sêrac şi vâduvă din mult-putin cât are, şi noi preoţii n'avem, decât să profităm de însuşirea laudabilă a credincioşilor nostri.

Cu vorbe blânde şi cu convingeri religioase despre mântuirea sufletului mai putem încă aduce pe câte un credincios, dacă nu mai înainte, cel puţin la patul de mörte, să jertfăscă câte ceva din al seu în scopul sânt al înmulţirii averii bisericesci.

Că astfel stă lucrul, n'avem decât să întrebăm pe cei doi fraţi călugări, (un monach şi un ieromonach), cari în termin de 2—3 luni cu recomandăţiune dela ministru şi dela Excelenţia Sa, au colectat în scopul renovării bisericeii lor dela sf. munte (Athos) frumoşa sumă de circa 3000 florini (şi: trei mii florini). Şi această sumă a eşi după mărturisirea lor — numai în patru tracte protopopesici (tractul Sibiu—Selişte, Bran, Braşov).

Frumoşi bani au trimis călugării din Ardeal la metocă *) în Bucureşti, numai cât de nu ar fi vre-o păcălălă la mijloc, cum s'a mai întâmplat cu părinţi de acestia. Şi bine ar fi, când poporul ar fi cruţat de atari colecte, căci cu mila pentru sf. munte n'am dobândit nici o înălţare nici bisericească, nici naţională.

*) Cuvântul „metocă” 'mi-au spus călugării, cari au fost şi la mine, că se numeşte, o mică mănăstire a lor din Bucureşti, uude e asilul călugărilor ce vin din Athos şi colindă lumea.

M'am provocat la acest cas, ca să ilustrez că motivul mântuirii sufletului, înduplecă pe mulţi, fie cât de sêraci, a da daruri, chiar şi la călugări fără nici un dar preoţesc. Femeia îşi vinde pânza, haina şi ôuele şi ea trebuie să facă aceea, ce 'i dictăză inima ei credincioasă.

Dar, ca să revin la obiect, mă opresc la fondurile noastre bisericesci. Acestea bine întărite, sunt cele dintâi chemate a sări în ajutor la salarisarea preoţilor nostri.

Deja până acum aceste fonduri, nu de mult înfiinţate, cu venitele lor anuale acoper în multe locuri salarii frumoşe preoţesci şi înveţătoresci.

Êtă în câte-va trăsuri generale date câte-va din mijlocele, cari sunt menite a înălţa poziţia materială a preoţilor nostri. Mai sunt şi altele, dară ca să nu trec peste marginile unui articol de diar, încheiu cu următoarele reflexiuni:

Biserica să caute a ridica poziţia materială a preoţilor nostri, căci preoţii sunt apostolii, delă cari atêrnă viitorul ei.

Ei lucră în via şi cu înălţarea lor se înălţă şi biserica Domnului şi cu decădinta lor, decade şi biserica. Preoţii sunt oştirea şi dacă acesta e bine provădută cu material, patria n'are temere de pericol. Materia este aceea, ce dă viaţă, înlesnesce calea la cultură, aduce după sine înălţare, prestigiu înaintea lumii, atât preotului ca persônă, cât şi bisericeii şi comunei, unde el serveşte.

Apostolul Pavel, având în vedere binele material, a şis către cei ce nu volau să l sprijină în ale traiului: „Cine sădesce via şi din rôda ei să nu mânânce? Au dăru după om grăiesce acestea? au nu şi legea grăiesce acestea? Dacă noi am sêmănat vouă cele spirituale, au mare lucru este de vom secera noi cele trupesci dela voi? etc. Cor. I. c. 9.

Georgiu Enescu,
paroch în Moeciu.

Varietăţi.

Ce însemnăză unele nume de botez.

Gregoriu, veghetoriu, în grecesce. *Rafael*, doctoria lui D-şeu, în limba ebraică. *Ioan*, plin de graţie, în l. ebraică. *Eustatiu*, linişte, în latinesce. *Mateiu*, şaree dat, în l. ebraică. *Calist*, fôrte frumos, în grecesce. *Cleopatra*, gloriata tătăluşeu a patriei, în grecesce. *Lucian*, *Lucia*, lumină, în latinesce. *Zaharia*, memoria lui D-şeu, în limba ebraică. *Eugenia*, bine născută, în grecesce. *Elisabeta*, jurământul lui D-şeu, în l. ebraică. *Caterina*, curată, în grecesce, şi corônă, în l. siriană. *Daniil*, judecata lui D-şeu, în l. ebraică. *Toma*, gemen, în grecesce şi latinesce. *Stefan*, corônă, în grecesce. („Fôia pentru toţi“.)

Loterie.

Mercuri, în 24 Februarie n. 1897.

Brünn: 1 78 67 61 39

Concurs.

Pentru ocuparea a

două posturi de calfă

în prăvăliile subsemnatei societăţi, se escrie prin această concurs cu terminul ultim de însinuare **15 Martie 1897 st. n.**

Cererile, în cari sunt a se indica şi condiţiunile, trebuie să fie provădute cu atestatele competentelui, sunt a se adresa *Direcţiunii societăţii comerciale „Concordia“*.

Cei cu praxă bună şi cunoscinţe de limbi vor fi preferaţi.

Direcţiunea societăţii comerciale

„Concordia“.

[19] 1—1

Cassa de păstrare (reuniune) în Selişte.

Convocare.

P. T. membrii Cassei de păstrare (reuniune) din Selişte să convôcă la şedinţa

Adunării generale ordinare,

conform §-lui 15 din statutele reuniunii pe Duminecă, în **7 Martiu st. n.** la 2 ore p. m. în sala cea mare a scôlei române gr. or. din Selişte pe lângă următorul

PROGRAM:

1. Raportul general al Direcţiunii şi propunerile acesteia.
2. Raportul consiliului de inspecţiune.
3. Staverirea bilanţului cu 31 Decembre 1896 şi distribuirea profitului net.
4. Aprobarea regulamentelor despre depunerile spre fructificare, împrumuturile cu cavenţi şi ipotecare.
5. Eventuale propuneri insinuate conform § lui 15.
6. Alegerea membrilor consiliului de inspecţiune conform §-lui 20.

Din şedinţa direcţiunii Cassei de păstrare ţinută la 18 Februarie 1897.

Direcţiunea.

[20] 1—1

Bilanţul

Cassei de păstrare (reuniune) în Selişte pe al XIII-lea an de gestiune 1896.

Contul bilanţului.

Active.	fl. cr.	Pasive.	fl. cr.
Cassa în număr	11,991.55	Depunerile membrilor (capital social)	12,900.—
Împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	152,001.60	Fondul de rezervă	24,789.88
Împrumuturi ipotecari	127,286.50	Fondul de binefacere	11,026.59
Efecte publice	16,490.—	Depuneri spre fructificare	251,411.32
Credit de cont curent	5,080.90	Interese transitoare anticipate pro 1897	1,277.87
Interese transitoare restante	759.10	Diverse conturi creditore	5,521.68
Mobilier	fl. 592.30	Profit transpus din 1895	fl. 50.22
după amortisare de	fl. 59.23	Profit net	fl. 7655.74
Diverse conturi debitoare	490.08		7,705.96
	314,632.80		314,632.80

Contul profitului şi perderilor.

Debit:	fl. cr.	Credit:	fl. cr.
Inter. pentru dep. spre fruct. fl. 10,135.72		Profit transpus din 1895	50.22
„ „ dep. membr. noi „ 388.10		Interese dela împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	fl. 12,762.10
„ „ împrum. luate		Interese dela împrumuturi ipotecari	8,520.48
pe efecte	356.39	Interese dela efecte publice „ 815.28	
Interese de escompt.	146.55	Interese dela credit de cont-curent	178.78
Spese:		Provisiuni	1,297.98
a) salare, marce de presentă		Diverse	24.—
remuneraţie	fl. 1,778.73		
b) imprimate, registre, porto,			
diverse	912.91		
Contribuţiune:			
directă	fl. 1,174.35		
10% după inter. la depun. „ 980.90	2,155.25		
Amortisare din mobilier	59.23		
Profit transpus din 1895	50.22		
Profit net.	7,655.74		
	23,638.84		23,638.84

Selişte, în 31 Decembre 1896.

Dr. **Nicolau Maier** m. p., **Petru Drăgits** m. p., **Nicolae Neamţu** m. p.,
preşedinte. vice-preşedinte. secretar.
„ **Nicolae Mosora** m. p., **Constantin Hertia** m. p.
cassar. comptabil.

Membrii în direcţiune:

N. Calefariu m. p. **D. Roman** m. p. **B. Comşia** m. p. **I. Comşia** m. p.

Subsemnatul consiliu de inspecţiune am examinat bilanţul present, precum şi contul profitului şi al perderilor şi le-am aflat în deplină consonanţă cu registrele principale şi auxiliare.

Dumitru Vulcu m. p.

Iordachie Roşca Capitan m. p.

Ioan Banciu m. p.

Dumitru Lăpădat m. p.